

## Pravniški razgovori.

### VII.

„Dolžan ni samó, kar veleva mu stan,  
Kar móre, to mož je storiti dolžan!“

S. Gregorčič.

V istini krasen izrek, globoko mišljen nauk, katerega izraža sloveči naš pesnik z navedenimi besedami! Komaj tiskane, bile so že te zlate besede pisateljem in govornikom slovenskim obče vodilo njihovim spisom in govorom. Ni se toraj čuditi, da jih stavim tudi jaz temu razgovoru na čelo.

„Zopet je prišel s svojimi razgovori“ — bode se reklo in mislilo!

Da! prihajam še z enim, dasi tudi tedáj, ko sem bil prenehal, nisem mislil, da ga bode še treba.

„Kaj ga je treba? Tako malo, kakor prvih šest!“ — Enaki vgovori so mogoči, lahko da tudi opravičeni; vendar me ne strašijo, da se vračam v nekakem elegičnem položaji k predmetu, s katerim sem pričental — seveda s povsem drugačnimi čutili — prvi razgovor.

„Slovenski pravniki na delo“ — bil je takrat moj klic; umeti je, da s tem nisem mislil, niti hotel reči, da slovenski pravniki do tedaj niso delali, ali da jih je sila priganjati k delu, katero jim nalaga njihova uradna in stanovska dolžnost.

Da so slovenski pravniki v spolnjevanji svojih uradnih dolžnostij vestni in natančni, ni dvomiti; v tem ne zaostajajo nikakor za drugimi pravniki.

Da storijo tedaj oni to, kar veleva jim stan, se lahko priznava; à da storijo pa tudi to, kar storiti morejo (ne morajo), to se splošno ne da trditi. Tukaj je bil in je še vedno na mestu opominj pesnikov: „kar more, to mož je storiti dolžan!“

Vsak stan ima svoje težnje, katere mu je odločno in skupno zastopati. To se priznava povsod in ni ga skoraj stanu v človeške družbi, kateremu bi ne služil v ta namen poseben list.

Ako imajo rokodelci svoje liste, kateri se poganjajo za opravičene težnje in želje rokodelskega stanu — kako bi ga mogel pogrešati pravniški stan? Stan, kateri ima po svoji nalogi in državni upravi drugim stanovom deliti pravico, razsojati in poravnati njihove prepire; stan, kateremu je dolžnost — če hoče biti kos svoji težavni nalogi — spoznavati vedno se spreminjajoče človeško življenje in njegove razmere ter po vekovitih pravnih načelih razsojati tudi tam kjer ga zapušča pozitivni zakon; stan, kateri je bil od nekdaj v prvi vrsti poklican sodelovati ne le pri izvrševanju danih zakonov, temveč tudi pri stvarjanju novih, človeškemu rodu potrebnih pravnih institucij; stan toraj, katerega pravi poklic je mimo opravljanja vsakdanjega službenega dela gojiti *ex professo* eno najpotrebnejših a tudi najtežavnejših izmed vseh visokih vêd!

Členi tako imenitnega stanu imajo toraj pač dovelj vzroka, izražati drug drugemu svoje nazore in mnenje o premnogih pravniških slučajih; objavljati vspeh svojih posebnih raziskavanj in studij; pobijati krive nazore, kakoršnih se le premnogo pokaže v vsakdanjem pravniškem življenju; spodbujati svoje stanovske tovariše k obširnejšemu gojenju pravniške vede; preganjati mlačnost in plitvost iz krogov, kjer naj hrepenenje po obširnej strokovnej izobraženosti tekmuje z znanstveno temeljitostjo!

Kje pa je mogoče doseči ta namen bolje, kakor v posebnem za to odločenem pravniškem listu? To se spoznava povsod in vzdržujejo se z hvalevredno vstrajnostjo enaki listi.

A če kje, treba je slovenskim pravnikom strokovnega lista; treba ga jim je tem bolj, ker morajo oni razun stvari same gojiti še posebej jezikovne oblike ter postaviti za svojo vedo dovršeno in jedino jezikovno podlago, da se jim ne bode vedno očitalo, da jezik slovenski ni za znanstveno rabo!

„Slovenski Pravniki“ je želel služiti temu namenu; prizadeval si je, slovenskemu pravoslovju in pravosodju koristiti po obliki in vsebini. Vspeh je res majhen; a tolik je vendar, da nasprotniki slovenskega uradovanja — ako ne

bodo govorili nalašč neresnice, ne bodo mogli več sklicevati se na jezikovo nesposobnost; to je vsaj „Slovenski Pravniki“ s svojimi predniki pokazal in dokazal, da se v lepej in jedrnatej, a tudi lahko umevnej slovenščini pišejo katerekoli razprave pravniške vede.

Zakaj da pa ni „Slovenski Pravniki“ dosegel boljših vspehov, znano je lahko slovenskim pravnikom in ponavljal bi obče znane stvari, ko bi navajal še jedenkrat vzroke za to; tudi ni umestno, razkrivati svetu neugodne domače razmere, katere se bodo, — to vsaj trdno upam — zboljšale v prihodnosti!

„Slovenski Pravniki“ pri sedanjih neugodnih razmerah, pri sedanji mrzli, da skoraj ledeni sapi ne more prospovati, životariti pa noče! Sojeno mu je bilo kratko življenje; pozdravljal sem ga z velikim veseljem, ko je zagledal v novič beli dan; pišem mu zdaj s težkim srcem — nagrobnico; ko bi bil vreden kakega spominka, napisal bi mu kot vzrok njegovega prenehanja sledeče besede: „Zadavili ste ga grda osobna mržnja in kvarljiva mlačnost!“ —

A kaj je storiti sedaj? Dokazoval sem zgoraj, da nam je strokovnega lista nujno treba, in to dokazovati je celó odveč; istotako je gotovo, da si naš pravniški stan lahko vzdrži tak list. Preverjen sem, da si ga bode tudi kmalo vstanovil! Bog daj, da so mu rojenice milejše, kakor so bile „Slovenskemu Pravniki“!

Po dosedanjih skušnjah pa vendar ne morem zamolčati, da slovenski pravniki, ako so tudi vestni v svojem ožjem poklicu, ako so tudi storili, kar veleva jim stan, vendar — vsaj to leto — niso ravnali se po pesnikovem izreku: „ . . . kar more, to mož je storiti dolžan!“ —

*Dr. K.*

